

UDK: 336.2

Analiza izazova u provedbi poreznih propisa Republike Hrvatske: perspektiva malih poslovnih subjekata

Paulino Lonza, dipl. oec.*, Stjepan Srhoj, mag. oec.**

Sadržaj:

1.	Uvod	2
1.1.	Teorijski pregled poduzetništva	2
1.2.	Osnovni empirijski pregled poduzetništva	3
1.3.	Pregled ključnih politika	3
2.	Odabrani porezni propisi	3
2.1.	Zakon o porezu na dohodak	3
2.2.	Zakon o porezu na dobit	4
2.3.	Zakon o porezu na dodanu vrijednost	5
2.4.	Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom	6
3.	Problem istraživanja	6
4.	Metoda	6
4.1.	Sudionici	6
4.2.	Instrument i postupak istraživanja	6
5.	Rezultati istraživanja	7
5.1.	Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dohodak	7
5.2.	Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dobit	8
5.3.	Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost	9
5.4.	Izazovi poduzetnika sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom	10
6.	Rasprrava	12
7.	Zaključak	13

* Paulino Lonza, Načelnik Samostalnog sektora za otkrivanje poreznih prijevara, Ministarstvo finansija Republike Hrvatske

** Stjepan Srhoj, Službenik za programe i vezu / doktorant, Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe (SEECEL) / Leopold-Franzens-Universität Innsbruck

1. Uvod

Poduzetništvo se smatra generatorom ekonomskog napretka, te važnim za promociju inovacija, fleksibilnosti i društvene kohezije (Europska Komisija, 2013.). Mikro i mala poduzeća predstavljaju 95,13% svih poslovnih subjekata, a zaslужna su i za 49,9% svih radnih mesta u Republici Hrvatskoj (RH) (CEPOR, 2015.), pa ne čudi da ih donositelji politika smatraju ključem razvoja gospodarstva. Svako poduzeće u RH, pa tako i ona mikro i mala obavezna su voditi se poreznim propisima RH te udovoljiti zahtjevima koje propisi nalaže. Četiri ključna porezna propisa za male poslovne subjekte predstavljaju Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dodanu vrijednost i Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom.

Pri udovoljavanju poreznim propisima, mali poduzetnici (vlasnici malih poslovnih subjekata) se susreću s izazovima balansiranja vremena koje posvećuju stvaranju nove vrijednosti i onom vremenu kojem posvećuju zadovoljavanju administrativnih zahtjeva prema državi. Shodno navedenom, složeni porezni propisi mogu opteretiti male poduzetnike te usporiti razvoj poslovanja. Rečeno drugačije, porezni propisi imaju potencijal ograničiti usmjerenje poduzetničke energije malih poduzetnika prema razvoju poslovanja, koji je važan za povećanje zaposlenosti u državi i povećanje ekonomskog rasta.

Unatoč medijskoj pažnji razvoja pro-poduzetničke klime u RH te sporadičnih istupa poduzetnika i novinara o kompleksnosti poreznih propisa RH za male poslovne subjekte, nije pronađena stručna analiza izazova u primjeni poreznih propisa s kojima se susreću mikro i mala poduzeća RH. Stoga se ovaj članak temelji na principu Europske Komisije '*Misli prvo na male*' (engl. Think Small First) te ima za cilj identificirati izazove malih poslovnih subjekata u primjeni poreznih propisa RH. Istraživanje je provedeno anketnim upitnikom na uzorku 102 poduzeća. Uz provedeno istraživanje, članak objašnjava moguće konsekvene pogrešaka u provedbi poreznih propisa za porezne obveznike te zatim na temelju diskusije s poduzetnicima, daje prijedloge unaprjeđenja poreznih propisa RH.

Članak je podijeljen na sljedeći način: prvo poglavlje usmjereno je teorijskom i empirijskom pregledu značaja poduzetništva te ključnim europskim i nacionalnim politikama koje potiču poduzetništvo. Drugo poglavlje objašnjava četiri porezna zakona u fokusu istraživanja, treće poglavlje predstavlja problem istraživanja, a četvrto metodu istraživanja. Peto poglavlje usmjereno je rezultatima, šesto raspravi rezultata s posebnim osvrtom na ulogu države, dok je u sedmom poglavlju predstavljen zaključak.

1.1. Teorijski pregled poduzetništva

Poduzetništvo je prvi put uvedeno u ekonomsku literaturu kroz knjigu bankara Richarda Cantillona (1755.), u kojoj identificira spremnost poduzetnika na preuzimanje osobnog finansijskog rizika kao osnova za ekonomski razvoj. Nakon Cantillona, riječ 'poduzetnik' populariziraju Jean Baptiste Say i John Stuart Mill, pri čemu smatraju spremnost na preuzimanje rizika kao ključnu karakteristiku poduzetnika. Međutim, 1921. Frank Knight utvrđuje da se poduzetnici zapravo suočavaju s neizvjesnošću o budućnosti, a ne s rizikom. Štoviše, Knight razdvaja termine rizika i neizvjesnosti, objašnjavajući da se vjerojatnosti mogu procijeniti za 'riskantne' aktivnosti i stoga ih je moguće osigurati (npr. kod osiguravatelja). Poduzetnici, se pak, susreću s neizvjesnošću o njihovom poslovanju, a s obzirom da se u tom slučaju nisu u mogućnosti osigurati protiv vjerojatnosti da će njihova nova dobra i usluge propasti, poduzetnici zapravo preuzimaju teret neizvjesnosti tržišnog procesa, čime poduzetnik postaje temeljni akter u suvremenoj ekonomiji.

Vjerojatno najutjecajniji autor u literaturi o poduzetništvu je Austrijanac Joseph Schumpeter koji u svojoj knjizi *Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung* (1911.) navodi važnost poduzetnika kao pojedinaca koji inoviraju, odnosno pronalaze nove kombinacije resursa i stvaraju proizvode i usluge koji prije nisu postojali. Poduzetnik je prema Schumpeteru centralna figura u procesu 'stvaralačkog uništenja', prema kojem produktivnija poduzeća stvarajući inovaciju, zamjenjuju ona manje produktivna, što u konačnici vodi do ekonomskog razvoja. Dok je Schumpeter usmijeren na inovaciju, Kirzner s druge strane smatra poduzetnike pojedincima koji promatraju postojeće neuočene prilike na tržištu, te kroz iskorištanje tih prilika dovode tržište u ekvilibrium. Odnosno, prema Kirzneru, ključna uloga poduzetnika nije nužno inovirati, već uočiti jaz između ponude i potražnje temeljem dostupnih informacija (Kirzner, 1973.) te zatim ponuditi proizvode i usluge koje kupci trebaju. Iako literatura često suprostavlja poglede Schumpetera i Kirznera, oni su zapravo kompatibilni te zajedno vode do više razine produktivnosti te ekonomskog razvoja (Franičević, 1999.).

Jedan od ključnih doprinosa ekonomiji poduzetništva dao je William Baumol i njegova teorija produktivnog i neproduktivnog poduzetništva, koja se nadovezuje na ranije doprinose Josepha Schumpetera. Prema toj teoriji, Baumol smatra da državni ograničeni resurs, njeni poduzetni pojedinci imaju izbor usmjeriti svoj trud prema stvaranju bogatstva u privatnom sektoru, ili prema osiguranju redistribucije bogatstva (npr. rentjerstvo, korupcija, organizirani kriminal itd.) kroz političke i legalne procese, što ovisi o pravilima igre, koje postavlja država (Baumol, Litan i Schramm, 2007.). Sličnu teoriju zastupaju i Murphy i suradnici (1991., str. 503) koji smatraju da 'najtalentiraniji pojedinci tipično organiziraju proizvodnju uz pomoć drugih pojedinaca... kada pokreću poduzeće, oni inoviraju i stvaraju rast gospodarstva, ali kada postanu rentjeri¹, oni samo redistribuiraju bogatstvo i umanjuju rast'. Odluka o usmjerenu truda je dakle pod utjecajem odgovarajuće stope povrata na aktivnosti poduzetnih pojedinaca, koje su oblikovane postojećim političkim i legalnim institucijama² (Sobel, 2008.), pa tako npr. presložena administracija može predstavljati prepreku usmjerenu poduzetničke energije u produktivno poduzetništvo. Odnosno, ako su porezni propisi komplikirani i usporavaju razvoj poslovanja, onda poduzetnik treba uložiti veći trud za jednak povrat na aktivnosti, kojeg bi imao u slučaju jednostavnijih procedura, što proizlazi iz manje mogućnosti usmjeranja na aktivnosti stvaranja nove vrijednosti uslijed ograničenja koje postavlja država. Doprinos ove teorije je značajan jer je omogućio promjenu fokusa prema ulogama institucija u poticanju poduzetništva. Stoga, ekonomski i političke institucije kroz postavljanje nagrada i poticajne strukture kanaliziraju ograničenu poduzetničku energiju pojedinaca koja je conditio sine qua non za ekonomski razvoj.

Konačno, Leibenstein je osmislio teoriju X-efikasnosti, koja predstavlja razinu neefikasnosti unutar poduzeća, odnosno mjeri razinu do koje poduzeća ne uspijevaju realizirati produktivni potencijal (Leibenstein, 1968.). Povezano s konceptom poduzetničke energije, Leibenstein-ova teorija X-efikasnosti navodi potrebu za oslobođanjem poduzetničke energije u poduzećima kako bi se realizirao njihov produktivni potencijal, odnosno kako bi bila čim produktivnija (produk-

¹ Rentjerstvo je proces kojim pojedinač ili organizacija kroz aktivnosti poput lobiranja ili iskorištanja povezanosti s državom sebi priskrbljuje prihode veće od onih koje bi mogli ostvariti sudjelujući na slobodnom tržištu. Preuzeto 20.05.2016. sa: <http://adriaticinstitute.blogspot.hr/2013/08/rentjerstvo-rent-seeking-kako.html>

² Baumol (1990.) navodi dva ključna uvjeta koja utječu na raspodjelu poduzetničke energije: 'razina do koje se zakon poštiva u državi i razina do koje zakoni podržavaju aproprijaciju povrata na poduzetnički poduhvat'.

tivnost podrazumijeva i inovativnost), što zatim vodi do ekonomskog rasta. Prema ovim teorijama, država treba imati suportivnu ulogu poduzetnicima, koji trebaju usmjeriti svoju poduzetničku energiju stvaranju nove ekonomske vrijednosti.

1.2. Osnovni empirijski pregled poduzetništva

Vladimir Ilyich Lenin je jednom prilikom izjavio da će utrka između socijalizma i kapitalizma biti odlučena ovisno o višoj razini produktivnosti između dva društveno-ekonomska sistema (Lenin, 1918.). Ono što sada znamo jest da je utrka završila značajnom pobjedom kapitalizma, zbog tržišne koordinacije, više razine političke demokracije, inovacije i poduzetništva (Kornai, 2000.). Van Praag i Versloot (2007.) navode da postoje četiri ključna benefita od poduzetništva: stvaranje radnih mesta, inovacije, produktivnost i rast te mogućnost porasta zadovoljstva ili prihoda pojedinaca. Zapravo, od kada je Birch (1979.) pronašao da su u Sjedinjenim Američkim Državama mala poduzeća zasluzna za veliki dio novih poslova, države su započele misiju stvaranja okruženja koje omogućuje rast malim poduzećima. Birch-ovo (1979.) istraživanje po nekima (npr. Acs i Szerb, 2007.) je zasluzno za prijelaz iz menadžerskog kapitalizma u poduzetnički kapitalizam³, u kojem znatan broj politika potiče stvaranje novih poduzeća i njegovanje postojećih malih poduzeća (Stevenson i Lundstrom, 2005.).

Nadalje, trendovi na makroekonomskoj razini u svijetu pokazuju da novoosnovana poduzeća značajno pridonose stvaranju novih radnih mesta, inovacijama i ekonomskom rastu (prema Morić Milovanović, Krišto i Srhoj, 2015.). Acs i Armington (2002.) navode da u većini slučajeva nova poduzeća predstavljaju agente promjena na tržištu, pri čemu se smatra da dinamika ulaska i izlaska poduzeća na tržište doprinosi agregatnom rastu produktivnosti (Scarpetta i sur., 2002.). Novoosnovana poduzeća igraju ključnu ulogu u gospodarskom rastu zemlje na način da smanjuju nezaposlenost, te promiču inovativnost i fleksibilnost unutar gospodarstva zahvaljujući njihovoj sposobnosti da se izrazito brzo prilagođavaju tržišnim promjenama. Međutim, pored njihovih dinamičnih sposobnosti, ona posjeduju i stanovita ograničenja glede investicijskih kapaciteta, raspoloživosti resursa, manjka informacija potrebnih za identifikaciju tržišnih prilika, te disekonomija razmjera (Morić Milovanović, Srhoj i Krišto, 2015., str. 152).

U RH, kao i u svim zemljama EU-28 mikro, mala i srednja poduzeća predstavljaju više od 99% svih poslovnih subjekata u državi, zasluzne su za više od 50% stvorene dodane vrijednosti u ekonomiji te za više od 60% svih radnih mesta (OECD, Europska Komisija, EBRD, ETF i SEECEL, 2016.). S obzirom da su studije institucija put Svjetske banke (Almeida i Aterido, 2010.) te SEECEL-a (2015.) navele važnost razdvajanja srednjih poduzeća od mikro i malih, ovo istraživanje usmjereno je na mikro i mala poduzeća, koja nerijetko imaju manje dostupnih resursa od srednjih poduzeća za zadovoljavanje administrativnih zahtjeva. Posljednje Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2014. (CEPOR, 2015.) navodi da mikro i mala poduzeća predstavljaju 95,13% svih poslovnih subjekata u RH, te da su zasluzne za 49,9% svih radnih mesta, 33,80% ukupnog prihoda te 22,30% ukupnog izvoza RH.

³ Postoje tri ključne karakteristike prijelaza iz menadžerskog u poduzetnički kapitalizam. Ponajprije dinamika strukture poduzeća između velikih i novih poduzeća se promjenila. Drugo, zamjena birokracije s tržištem i poduzećima, koja su agilnija i brže donose odluke. Treće, postoji razlika između inovacija u malim poduzećima i menadžerskih inovacija. Nadalje, Acs i Szerb (2007.) navode da je rast produktivnosti Sjedinjenih Američkih Država najvećim dijelom zasluga komercijalizacije novih poduzeća. Nadalje, smatra se da poduzetnički kapitalizam osigurava mir kroz povećanje ekonomske slobode za poduzetništvo, odnosno da potiče produktivno umjesto neproduktivnog poduzetništva (Baumol, Litan i Schramm, 2007.).

1.3. Pregled ključnih politika

Na razini Europske Unije poduzetništvo se navodi kao ključ za razvoj gospodarstva kroz Europa 2020 Strategiju, kao i kroz Poduzetništvo 2020 Akcijski Plan, dok temeljni dokument za razvoj politika za poticanje malih i srednjih poduzeća predstavlja Povelja o malom gospodarstvu Europske Unije, koja je sveobuhvatni okvir za razvoj politika za mala i srednja poduzeća. Povelja o malom gospodarstvu ima za krajnji cilj ukloniti prepreke koje sputavaju razvoj malog i srednjeg poduzetništva te ima za cilj učvrstiti tzv. princip 'Misli prvo na male' (engl. Think Small First). Svrha ovog principa je ukorijeniti proces razmatranja interesa malih i srednjih poduzeća u ranoj fazi donošenja politika, što je moguće napraviti istraživanjima, testovima, slušanjem i savjetovanjem s malim i srednjim poduzećima itd. U tom procesu, ključan postulat Europske Komisije predstavlja metoda donošenja politika temeljem činjenica (engl. Evidence Based Policy Making) koja se pokazala ključnom metodom za dobro ekonomsko upravljanje državom (Europska Komisija, 2010.).

S obzirom na važnost poduzetništva te malih i srednjih poduzeća za nova radna mjesta nije iznenadujuće da su donositelji politika u svim zemljama EU-28 dizajnirali strategije za poticanje poduzetništva i malog i srednjeg gospodarstva. U RH, dvije strategije Ministarstva Poduzetništva i Obrta posebice su usmjerena poticanju poduzetništva i malog i srednjeg gospodarstva, a to su: Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013-2020 te Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014-2020, koje su u skladu s ključnim politikama Europske unije za poticanje poduzetništva.

Povezanost poduzetništva i države najvidljivija je kroz poreze. Porezi su jedan od najznačajnijih prihoda države i spadaju u oblik prisilnih novčanih davanja. Ne postoji izravna međuvisnost plaćanja poreza i određene javne usluge koju pruža država, već su porezi prihod države koji se koristi za javne potrebe prema unaprijed doneesenom proračunu. Porezi, koje dijelimo na izravne (porez na dohodak, porez na dobit i dr.) i neizravne (porez na dodanu vrijednost), utječu na poslovni rezultat malih poduzetnika. Sastavni su dio svakog poslovnog plana i planiranja budućih novčanih tijekova, pri čemu česte promjene poreznih propisa loše utječu na poduzetničku klimu. Nadalje, poduzetnici moraju osigurati administrativne resurse (bilo samostalno, bilo putem knjigovodstvenog servisa) kako bi udovoljili brojnim zakonskim propisima i pravodobno izvještavali nadležne institucije. Neudovoljavanje ili netočna primjena propisa povlači rizik visokih novčanih kazni koje mogu narušiti likvidnost malog subjekta do te mjere da izazovu i njegovo gašenje. Od poreznih propisa RH ključni su oni koji se odnose na oporezivanje potrošnje (PDV) i ostvarenog dohotka, odnosno dobiti, kao i propisi koji reguliraju mehanizme kontrole primjene.

2. Odabrani porezni propisi

2.1. Zakon o porezu na dohodak

Najstariji oblik oporezivanja predstavlja uzimanje dijela zarade koju fizička osoba ostvari za svoje osobne potrebe te usmjeravanje tog dijela prema javnom sektoru. U RH se takva „zarada“ službeno naziva dohodak, a način oporezivanja kakvog i danas poznajemo uveden je od 1. siječnja 1994. donošenjem prvog hrvatskog Zakona o porezu na dohodak. Donošenjem novog Zakona istovjetnog naziva od 1. siječnja 2005. primjenjuju se odredbe koje se u svojim bitnim dijelovima nisu mijenjale do danas⁴. Porez na dohodak je porez čiji su obveznici isključivo fizi-

⁴ Važeći propisi: Zakon o porezu na dohodak NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, Odluka USRH 120/13, 125/13, 148/13, Odluka USRH 83/14, 143/14, 136/15 i Pravilnik o porezu na dohodak NN 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09 - ispravak, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14, 137/15.

ke osobe koje ostvaruju dohodak koji se definira kao razlika primitaka i izdataka, pri čemu se izdacima u većini slučajeva smatraju doprinosi za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup). U bitnom, fizička osoba, hrvatski rezident⁵, mora platiti porez na dohotke ostvarene i u tuzemstvu i u inozemstvu, dok nerezidenti⁶ plaćaju porez samo na dohotke ostvarene u tuzemstvu⁷. Kako bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje dohodaka⁸ među državama se sklapaju međunarodni ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja⁹ koji su po snazi iznad domaćih propisa i koji određuju koja država ima prednost u oporezivanju pojedinih dohodaka.

Prema članku 5 stavku 2 Zakona o porezu na dohodak, izvori dohotka mogu se podijeliti u 6 kategorija:

- 1) dohodak od nesamostalnog rada,
- 2) dohodak od samostalne djelatnosti,
- 3) dohodak od imovine i imovinskih prava,
- 4) dohodak od kapitala,
- 5) dohodak od osiguranja,
- 6) drugi dohodak.

Dohodak se umanjuje za osobni odbitak od 2.600,00 kn mjesечно (što se dodatno uvećava ako obveznik uzdržava djecu i druge članove obitelji i dr.) nakon čega se na poreznu osnovicu porez plaća po stopama:

- 12% na 26.400,00 kn godišnje (do 2.200,00 kn mjesечно)
- 25% iznad 26.400,00 kn do 158.400,00 kn godišnje, odnosno na idućih 132.000,00 kn (od 2.200,00 kn do 13.200,00 kn mjesечно, odnosno na idućih 11.000,00 kn)
- 40% iznad 158.400,00 kn godišnje (iznad 13.200,00 kn mjesечно).

Neizravna metoda oporezivanja skrivenih, neprijavljenih dohodata takoder je predviđena Zakonom o porezu na dohodak. Naime, za imovinu koja premašuje dokazane dohotke i neoporezive primitke fizičke osobe, plaća se porez po stopi od 40% sukladno članku 63. zakona. Nadalje, kako bi se osiguralo da se porez uplaćuje točno i pravodobno, zakonodavac je u značajnom dijelu obvezu obračuna i uplate poreza prenio na isplatitelje (poslodavce). Porez se uplaćuje istodobno s isplatom neto primitka fizičkoj osobi i smatra se predujmom, uz mogućnost da se konačna obveza utvrdi podnošenjem godišnje porezne prijave. Iznimka je kad fizička osoba ostvari dohodak izravno iz inozemstva – tada porez mora samostalno prijaviti i uplatiti. Kod dohotka od samostalne djelatnosti (obrti, slobodna zanimanja i sl.) fizička osoba mora putem poslovnih knjiga¹⁰ evidentirati poslovne primitke i izdatke te utvrditi godišnji dohodak.

U svrhu sveobuhvatnog praćenja isplata primitaka koje poduzetnici obavljaju fizičkim osobama, od 1. siječnja 2014. uveden je novi

- 5 Rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili ubočajeno boravište. Rezident je i fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ni ubočajeno boravište, a zaposlen je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću.
- 6 Nerezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni ubočajeno boravište, a u Republici Hrvatskoj ostvaruje dohodak koji se oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na dohodak.
- 7 Osnovica poreza na dohodak rezidenta je ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, dohotka od samostalne djelatnosti, dohotka od imovine i imovinskih prava, dohotka od kapitala, dohotka od osiguranja i drugog dohotka, koji rezident ostvari u tuzemstvu i u inozemstvu (načelo svjetskog dohotka), a umanjjen za osobni odbitak za rezidente.
- 8 Cilj je da fizička osoba koja ostvaruje dohotke iz više država, svoj porez plati samo u jednoj, jer u protivnom dolazi do višestrukog oporezivanja istog dohotka i prevelikog poreznog opterećenja u odnosu na fizičke osobe koje dohodak ostvaruju samo u jednoj državi.
- 9 Trenutno je u primjeni 60 ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja izravnim porezima.
- 10 Knjiga primitaka i izdataka, Popis dugotrajne imovine, Knjiga prometa i Evidencija o tražbinama i obvezama.

JOPPD obrazac¹¹. Prema članku 45 stavku 2 i članku 48, stavku 2 Zakona o porezu na dohodak, kod isplata plaća i drugih dohodata, spomenuti obrazac poduzetnik je dužan podnijeti prilikom svake isplate. Bitno je istaknuti da se JOPPD obrascem moraju prijaviti i neoporezive isplate (putni troškovi, dnevnice i sl.). Nakon podnošenja obrasca, poduzetnik mora izvršiti uplate poreza, prireza i doprinosa na cijeli niz propisanih uplatnih računa. Obrazac se podnosi elektroničkim putem, putem sustava ePorezna, osim u iznimnim slučajevima kada je riječ o malim poduzetnicima koji na JOPPD obrascu imaju iskazane do tri osobe (dakle poslodavci s najviše tri zaposlenika) ili fizičkim osobama koje same za sebe moraju prijaviti dohodak (npr. za kamate iz inozemstva).

Dakle, uloga poduzetnika sastoji se od obveze vođenja evidencija te obračuna i uplate predujma poreza na dohodak za sve svoje zaposlenike kao i za osobe s kojima je sklopio ugovore o djelu, isplatio im predujam dobiti i dr. Mali poduzetnici – obrtnici (samostalna djelatnost), osim što moraju brinuti o prijavljivanju poreza za svoje zaposlenike, moraju utvrditi i vlastiti porez na dohodak. Prethodno se postiže vođenjem propisanih poslovnih knjiga koje osiguravaju da se poslovna imovina obrtnika odvoji od privatne. Tako utvrđeni dohodak prijavljuje se u godišnjoj poreznoj prijavi temeljem čega se utvrđuje porezna obveza. Temeljem utvrđene obveze za prethodnu godinu, obrtnik plaća mjesecne predujmove poreza u tekućoj godini.

Općenito, plaćanje poreza na dohodak za poslovnu aktivnost fizičke osobe predviđeno je za poslove manjeg obujma, za male poslovne potvrate. Kad poslovna aktivnost fizičke osobe premaši određene granice, tada se u potpunosti izdvaja iz načina oporezivanja za fizičke osobe i prelazi na način oporezivanja predviđen za poduzeća (porez na dobit).

2.2. Zakon o porezu na dobit

Ekonomска povijest pokazala je potrebu da se poduzetnički projekti moraju odvojiti od privatne imovine ulagača, da je logično da ulagač odgovara samo do iznosa privatne imovine koju je uložio u poduzetnički pothvat te da bi poduzetnički pothvat trebao imati mogućnost duljeg trajanja od samog životnog vijeka ulagača. Tako je već sredinom 19. st. u pojedinim europskim državama i Sjedinjenim Američkim Državama omogućeno formiranje kompanija na način koji se u svojoj biti nije promjenio do danas. Dakle, poslovne aktivnosti jednog ili više ulagača su se izdvojile u zasebnu pravnu osobu (poduzeće) koja kao samostalan sudionik sudjeluje u pravnom prometu države.

Upravo radi oporezivanja zarade ostvarene gospodarskom djelatnošću pravnih osoba (prije svega trgovачkih društava) uveden je porez na dobit. Dakle, što je porez na dohodak za fizičke osobe, to je porez na dobit za pravne osobe. Uz jednu iznimku – kada gospodarska djelatnost fizičke osobe prijeđe propisane razmjere, tada za taj dio svoje zarade mora primijeniti pravila oporezivanja pravnih osoba. U RH oporezivanje dobiti na način koji se u bitnom nije mijenjao do danas započeo je 01. siječnja 1994. Nova verzija zakona stupila je na snagu 01. siječnja 2005. te je uz sedam izmjena i dopuna u primjeni do danas.

Prema odredbama članka 2 Zakona o porezu na dobit¹² obveznici poreza na dobit su:

- 1) trgovacko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident RH koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi

11 Izješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja uvedeno izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak objavljenim u Narodnim novinama br. 79/13.

12 Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16

- ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
- 2) tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika (nerezident),
  - 3) fizička osoba, koja ostvaruje dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka, ako izjavi da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak ili fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti prema propisima o porezu na dohodak:
    - a) ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvario ukupni primetak veći od 3.000.000,00 kuna, ili
    - b) ako ispunjava dva od sljedeća tri uvjeta:
      - u prethodnom poreznom razdoblju ostvario je dohodak veći od 400.000,00 kuna,
      - ima dugotrajanu imovinu u vrijednosti većoj od 2.000.000,00 kuna,
      - u prethodnom poreznom razdoblju prosječno zapošljava više od 15 radnika, - 4) pravne osobe iz javnog i neprofitnog sektora za dio dobiti koju ostvare baveći se gospodarskom djelatnošću kojom konkurišaju drugim poreznim obveznicima na tržištu.

Osnovica poreza na dobit je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena prema odredbama Zakona o porezu na dobit. Također, osnovica poreza na dobit po odbitku je bruto iznos naknade koju tuzemni isplatitelj plaća nerezidentu – inozemnom primatelju.

Porez na dobit plaća se po stopi od 20%. Ukoliko se dobit isplaćuje vlasnicima kapitala pravne osobe, tada se na isplaćenu dobit plaća još 12% poreza na dohodak uvećanog za pripadajući pritez. Nadalje, zakon predviđa i plaćanje poreza na dobit po odbitku kod određenih isplata osobama u inozemstvu.

Pored Zakona o porezu na dobit, ključan je Zakon o računovodstvu¹³ kao i međunarodni računovodstveni standardi koji detaljno propisuju način utvrđivanja prihoda i rashoda. Temeljna razlika u odnosu na način oporezivanja porezom na dohodak jest što se prihodi i rashodi utvrđuju u trenutku njihova nastanka (izdavanja računa) neovisno o tome jesu li naplaćeni ili plaćeni. Rezultat može biti dobit ili gubitak. Gubitak se kao porezna olakšica može prenosi sljedećih pet godina (čl. 17. st. 2. Zakona o porezu na dobit).

Zakon o porezu na dobit propisuje cijeli niz poreznih olakšica, ali i iznosa za koje treba uvećati računovodstveno iskazanu dobit (primjerice 30% troškova osobnih automobila, 70% troškova reprezentacije, prekomjerno obračunatu amortizaciju i dr.) Za poduzetnike koji ulazu u resurse trgovackog društva bitna je porezna olakšica koja se odnosi na umanjenje porezne osnovice za reinvestiranu dobit. Sukladno članku 6. stavku 5. Zakona o porezu na dobit, reinvestiranom dobiti smatra se ostvarena dobit poreznog razdoblja iskorištena za povećanje temeljnog kapitala sukladno posebnim propisima, koja je jednaka iznosu izvršenih investicija u dugotrajanu imovinu s ciljem očuvanja postojećih radnih mjeseta i za koju se rashodi u cijelosti utvrđuju kao porezno priznati.

Da bi osigurao podatke potrebne za utvrđivanje porezne obveze, porezni obveznik vodi poslovne knjige sukladno Zakonu o računovodstvu, odnosno pravilima dvojnog knjigovodstva. Na dan 31. prosinca poslovne knjige se zaključuju te se na temelju završnih stanja utvrđuje rezultat poslovanja (dohit ili gubitak) koji se unosi u godišnju prijavu poreza na dobit, te se uvećava i umanjuje sukladno odredbama Zakona o porezu na dobit. Prijava se podnosi do kraja

travnja tekuće godine za prethodnu godinu. U tom roku se plaća i godišnja porezna obveza. Sukladno članku 34, stavku 1 Zakona o porezu na dobit, s ciljem osiguranja ravnomjernog oporezivanja, prema utvrđenoj poreznoj obvezi prethodne godine plaćaju se mjesečni predujmovi poreza u tekućoj godini.

2.3. Zakon o porezu na dodanu vrijednost

Dok porez na dohodak i porez na dobit oporezuju zaradu fizičkih i pravnih osoba (izravni porezi) porez na dodanu vrijednost (PDV) oporezuje promet dobara i usluga. Dakle, PDV kao prihod državnog proračuna ne ulazi u prihode koje ostvaruju fizičke i pravne osobe, već fizičke i pravne osobe prilikom obavljanja svoje poduzetničke djelatnosti samo prikupljaju taj porez za državu. Dakle, riječ je o svefaznom neto porezu na promet koji obuhvaća promet dobara i usluga na cijelom zajedničkom tržištu Europske unije.

U RH je PDV uveden od 01. siječnja 1998. godine i zamjenio je dotadašnji porez na promet proizvoda i usluga. Temeljna razlika je što se PDV-om u svakoj fazi prometa dobara i usluga od početne točke nastanka do krajnjeg potrošača oporezuje samo dodana vrijednost koju je svaki sudionik dodata na cijenu koju mu je zaračunao prethodnik u lancu (dobavljač). Ovaj način oporezivanja postiže se na način da se PDV na ulaznim računima (pretporez) odbija od PDV-a na izlaznim računima. Međutim, u pojedinim fazama potrošnje ulazni PDV može premašiti izlazni PDV i tada država vrši povrat PDV-a poduzetniku što, osobito nakon ulaska u EU, otvara i cijeli niz problema s poreznim praviljama (detaljnije vidi Buterin, Blašković i Ribarić, 2014).

PDV i trošarine najznačajniji su izvor prihoda državnog proračuna, iznose gotovo 80% ukupnih poreznih prihoda, odnosno blizu 50% ukupnih prihoda poslovanja državnog proračuna (Ott i suradnici, 2009.). Prema proračunu za 2016. godinu država planira naplatiti oko 68,9 milijardi kuna poreza, od čega preko 44 milijarde kuna od PDV-a i još 14 milijardi kuna od trošarina. Plaćanje PDV-a u izravnoj je vezi s poduzetničkim aktivnostima i prometom dobara i usluga. Stope po kojima se obračunava PDV su 5%, 13% i 25%.

Ulaskom u Europsku uniju od 01. srpnja 2013. pojavili su se novi termini. „Tuzemstvom“ se smatra područje RH, Europskom unijom se smatra područje država članica Europske unije (DČ EU), trećim zemljama smatraju se one zemlje i područja koja nisu dio Europske unije, dok se trećim područjima smatraju područja država članica koja su izuzeta iz područja Europske unije¹⁴. Unutar Europske unije, među državama članicama, nestao je pojam „uvoz“ i zamjenio ga je pojam „stjecanje“, dok je pojam „izvoz“ zamjenio pojam „isporka“. Nova pravila nametnula su obvezu poduzetnicima da samostalno protumače da li i na koji način trebaju obračunati PDV, uvažavajući brojne izuzetke od generalnog pravila, koje navodi da kod poslovanja s krajnjim potrošačima PDV obračunava isporučitelj, dok kod poslovanja s drugim obveznicima PDV-a, PDV obračunava primatelj dobara i usluga (prijenos porezne obveze).

PDV se prijavljuje putem mjesecnih (iznimno tromjesečnih za one s prihodima manjim od 800.000,00 kn godišnje) prijava koje se dostavljaju do 20.-og u mjesecu za prethodno razdoblje, a plaća se do kraja mjeseca za prethodni mjesec ili tromjeseče.

¹⁴ Članak 3. stavak 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost: Treća područja iz stavka 1. točke d) ovoga članka su sljedeća područja: a) u Saveznoj Republici Njemačkoj: otok Heligoland i područje Büsingena, b) u Kraljevini Španjolskoj: Ceuta, Melilla i Kanarsko otočje, c) u Republici Italiji: Livigno, Campione d'Italia i talijanske vode jezera Lugano, d) u Republici Francuskoj: francuska područja navedena u članku 349. i članku 355. stavku 1. Ugovora o funkciranju Europske unije, e) u Helenskoj Republici: planina Athos, f) u Republici Finskoj: Alandski otoci, g) u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske: Kraljski otoci.

2.4. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom

Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom uveden je od 01. siječnja 2013. Riječ je o Zakonu kojim je uveden nadzorni mehanizam oporezivanja ostvarenih prihoda (i prijavljivanja PDV-a) a time poslijedno i dohotka, odnosno dobiti. Dakle, Zakon sam po sebi ne propisuje način oporezivanja već predstavlja sredstvo kontrole prijavljenog poreza. Tako je Zakon uveo obvezu evidentiranja svakog ispostavljenog gotovinskog računa u informacijski sustav Porezne uprave korištenjem naplatnih uređaja i internet veze. Obveznici fiskalizacije za obavljeni promet u gotovini moraju ispostavljati račune s detaljno propisanim sadržajem putem naplatnih uređaja koji omogućuju elektroničko potpisivanje elemenata računa i internet vezu za elektroničku razmjenu podataka s Poreznom upravom.

Obveznikom fiskalizacije smatra se:

- 1) fizička osoba obveznik poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti iz članka 18. Zakona o porezu na dohodak te
- 2) pravna i fizička osoba koja se smatra obveznikom poreza na dobit prema članku 2. Zakona o porezu na dobit za sve djelatnosti za koje je, prema odredbama posebnih propisa, obveznik izdavanja računa za isporuku dobra ili obavljene usluge.

Prometom u gotovini smatra se plaćanje za isporučena dobra ili obavljene usluge novčanicama i kovanicama koje se smatraju plaćešnim sredstvom, karticama, čekom, ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim izravnog plaćanja na račun.

Nakon zaprimanja podataka o gotovinskom računu i provjere bitnih elemenata, Porezna uprava određuje jedinstveni identifikator računa (JIR) te ga putem internetske veze dostavlja obvezniku fiskalizacije. Nakon toga može se ispisati račun, a JIR koji dodijeli Porezna uprava u opisanom postupku omogućava da se pojedini račun u svakom trenutku može identificirati.

3. Problem istraživanja

Poduzetništvo predstavlja temelj ekonomskog razvoja države, a koncept „poduzetničke energije“ i njenog usmjeravanja u produktivno poduzetništvo mnogi smatraju izvorom stvaranja nove ekonomike vrijednosti. Stoga je istraživanje usmjereno izazovima s kojima se susreću mala poduzeća u provedbi poreznih propisa RH. Konkretnije, istraživanje ispituje konkretnе izazove malih poduzeća u provedbi četiri porezna propisa - Zakona o porezu na dohodak, Zakona o porezu na dobit, Zakona o porezu na dodanu vrijednost i Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Izazovi u provedbi ovih poreznih propisa su važni, jer predstavljaju značajne administrativne zahteve koji imaju potencijal usmjeravanja poduzetnička energija prema zadovoljavanju administrativnih zahtjeva umjesto usmjeravanja poduzetnika u stvaranje nove vrijednosti. Stoga, ovaj članak ima četiri cilja i četiri specifična cilja.

Tablica 1. Ciljevi i specifični ciljevi istraživanja

C1	Identificirati izazove malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dohodak
SC1	Identificirati dva najfrekventnija izazova malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dohodak
C2	Identificirati izazove malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dobit
SC2	Identificirati dva najfrekventnija izazova malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dobit
C3	Identificirati izazove malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost

SC3	Identificirati dva najfrekventnija izazova malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost
C4	Identificirati izazove malih poduzeća u provedbi Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom
SC4	Identificirati dva najfrekventnija izazova malih poduzeća u provedbi Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom

4. Metoda

4.1. Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 102 poduzeća iz RH, a prilikom odabira uzorka u obzir su uzeti podaci iz baze podataka Bizet, koju vodi Hrvatska Gospodarska Komora te baze podataka nekoliko poduzetničkih potpornih institucija¹⁵. Upitnik je poslan na ukupno 1000 adresa elektroničke pošte, a 102 poduzeća su vratilla ispravno popunjeno upitnik, što čini 10,20 %. Od ukupno 102 poduzeća, njih 79 su mikro poduzeća i 23 mala poduzeća¹⁶. Prema području djelatnosti u kojem poduzeća sudjeluju, uzorkovana poduzeća najviše su zastupljena u sektoru informacije i komunikacije, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti te ostalo. Uzorkovana poduzeća su u prosjeku 10 godina aktivna na tržištu, pri čemu 26 poduzeća posluje tek jednu godinu, a ukupno su 42 poduzeća u uzorku u prve tri godine poslovanja, odnosno predstavljaju grupu poduzeća koja s višom vjerojatnošću prestanka poslovanja (SEECEL, 2015.). S druge strane, 60 poduzeća u uzorku je aktivno na tržištu četiri godine i više.

Upitnik su u ime poduzeća popunili uglavnom vlasnici, točnije 76 poduzeća su na istraživanju predstavili vlasnici, 16 poduzeća rukovoditelji poslovanja, šest poduzeća voditelji računovodstva i finančija te u četiri poduzeća ostali zaposlenici. Predstavnici poduzeća imali su u prosjeku 39,80 godina, pri čemu najmlađi sudionik ima 26, a najstariji 73 godine. Muškarci su više zastupljeni u uzorku sa 66 predstavnika, naspram 36 žena. Prema obrazovanju, 63 sudionika imaju završenu visoku stručnu spremu, 22 srednju stručnu spremu, 15 višu stručnu spremu i dvoje doktorat. Konačno, vrijedno je spomenuti da je od 102 ispitanika, njih 90 odgovorilo na pitanje da li su prisustvovali usavršavanjima na temu provedbe poreznih propisa, od čega ih 60 nikada nije prisustvovalo takvim usavršavanjima, dok je s druge strane tek njih 30 sudjelovalo na stručnim seminarima koji su usmjereni na tematiku poreznih propisa.

4.2. Instrument i postupak istraživanja

Instrument korišten u istraživanju je anketni upitnik, kojeg su dizajnirali autori za potrebe istraživanja¹⁷. Uz osnovne karakteristike poduzeća i osnovne demografske podatke, centralni dio upitnika bio je usmjerjen na izazove s kojima se susreću poduzeća u primjeni poreznih propisa RH. Prikupljanje podataka je provedeno jednokratno koristeći elektroničku poštu, u razdoblju od ožujka 2016. do travnja 2016. godine. Dakle, anketni upitnik je diseminiran virtualno koristeći platformu „Google Dokumenti“, pri čemu je jednokratno prikupljanje

¹⁵ Autori bi se htjeli zahvaliti na potpori: Poduzetničkom centru Grada Zagreba "Plavi Ured", Dubrovačkoj Razvojnoj Agenciji (DURA), Poduzetničkom centru Dubrovačko Neretvanske Županije, Poduzetničkom inkubatoru HGK – Županijske komore Split i Poduzetničkom centru Garešnice.

¹⁶ Glavni kriterij za određivanje veličine poduzeća bio je broj zaposlenih. Mikro poduzeća predstavljaju poduzeća do 10 zaposlenih, mala poduzeća su ona poduzeća od 10 do 49 zaposlenih, poduzeća srednje veličine su poduzeća od 50 do 249 zaposlenika, a velika poduzeća su poduzeća s najmanje 250 zaposlenika

¹⁷ Upitnik je moguće pristupiti putem sljedeće poveznice: <https://goo.gl/clyrm8>

podataka trajalo u prosjeku 15 minuta. Sudionicima je zagarantirana anonimnost i rečeno je da će se koristiti samo skupni rezultati i to isključivo u akademske svrhe. Na početnoj stranici anketnog upitnika sudionicima je dana standardna uputa u kojoj je naznačeno da se istraživanje bavi tematikom poreznih propisa, a posebno je uz svaki pitanje postojala i specifična uputa u kojoj se objašnjava što se točno od sudionika traži.

5. Rezultati istraživanja

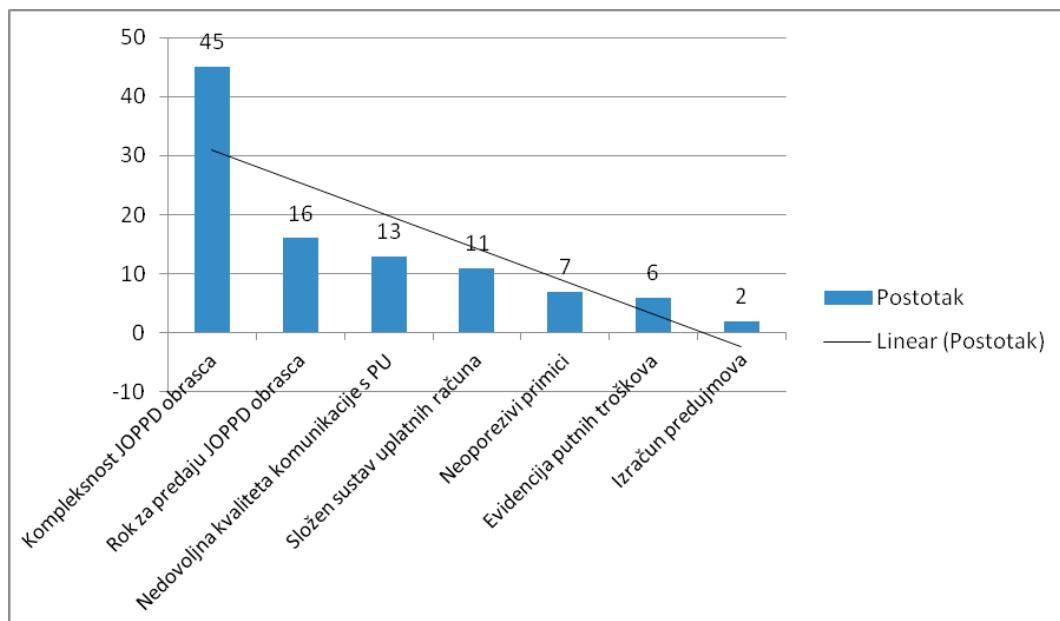
Rezultati istraživanja upućuju na 37 izazova s kojima se susreću mali poduzetnici u RH prilikom primjene četiri porezna propisa. Bitno je napomenuti da je istraživanje usmjereno na operativne poteškoće s provođenjem propisa, a ne visinama samih poreznih stopa, stoga pitanja o visini poreznih stopa nisu adresirana ovim istraživanjem. Od 37 identificiranih izazova, rezultati usmjeravaju na dva ključna izazova po zakonu.

5.1. Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dohodak

Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dohodak, koji su identificirani ovim istraživanjem obuhvaćaju sljedećih sedam: kompleksnost JOPPD obrasca; složeni sustav uplatnih računa za upлатu poreza i doprinosa prema JOPPD obrascu; složenost evidencija kod praćenja putnih troškova, korištenja automobila i sl. uz obvezu kontinuiranog unosa u JOPPD obrazac; kratak rok za predaju JOPPD obrasca; porezni tretman i tumačenje neoporezivih primitaka; nedovoljno kvalitetna komunikacija s Poreznom upravom u rješavanju problema; problem plaćanja predujmova temeljem prošlogodišnje obveze neovisno o stvarnom obimu poslovanja u tekućoj godini. Dva izazova koja se najviše ističu kod uzorkovanih poduzeća su:

- 1) Kompleksnost JOPPD obrasca (45%),
- 2) Rok za predaju JOPPD obrasca (16%) (detaljnije u grafu 1. i tablici 2.).

Graf 1. Izazovi sa Zakonom o porezu dohodak

Tablica 2. Objasnjenje izazova – Kompleksnost i rokovi JOPPD obrasca

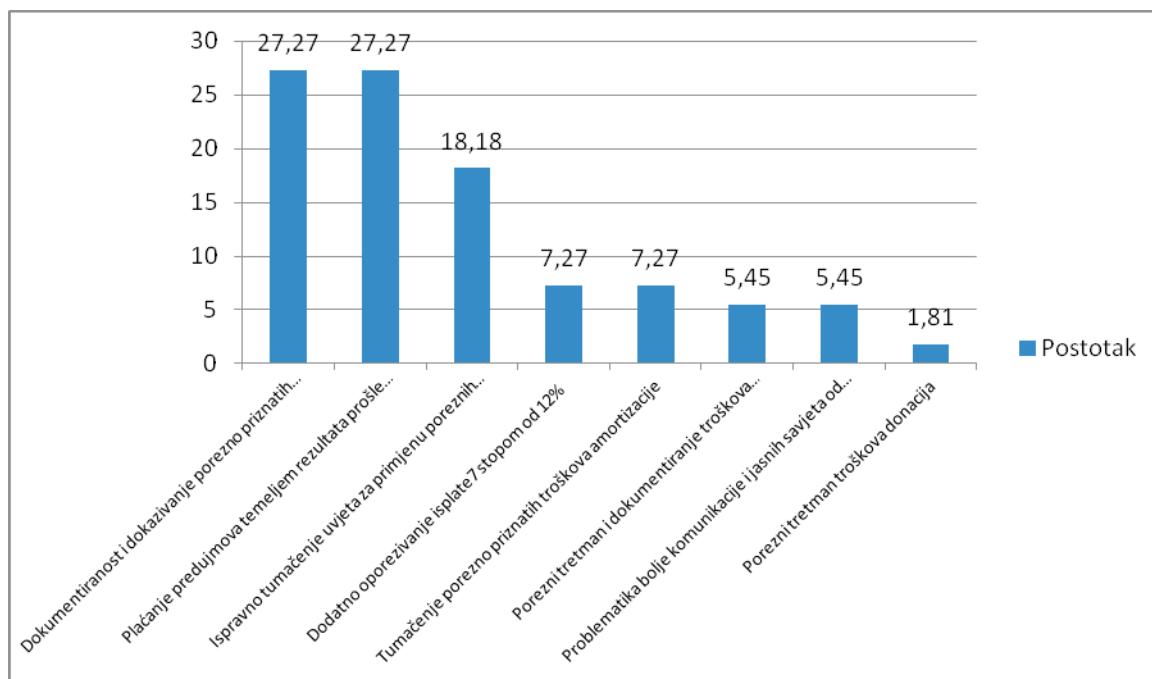
Izazov	Kompleksnost i rokovi JOPPD obrasca
Kratak opis	Od 1. siječnja 2014. uveden je jedinstven obrazac kojim isplatitelji dohotka prijavljuju sve oblike isplaćenog dohotka te neoporezive primitke. Poduzetnicima predstavlja problem kompleksnost obrasca koji često potrebno više puta ponavljati kako bi se ispravno zaprimio elektroničkim putem. Obrazac nudi 13 oznaka za podnositelja izvješća, 86 oznaka za stjecatelja primitka, 190 oznaka za vrstu oporezivog primitka i 58 oznaka neoporezivih primitaka. Pogrešna kombinacija oznaka dovodi do nemogućnosti unosa obrasca. Isto tako, JOPPD se mora podnijeti na dan isplate primitka pa tako kratak rok zahtjeva dodatne napore u knjigovodstvu. Problem predstavlja vođenje dodatnih evidencija za svakodnevno praćenje neoporezivih primitaka. Na kraju, propisan je velik broj uplatnih računa za uplatu poreza i doprinosa pri čemu pogreška u pozivu na broj (koji se mora vezati na oznaku JOPPD obrasca) izaziva neusklađena stanja u poreznom knjigovodstvu.
Propisi koji reguliraju to područje	Pravilnik o porezu na dohodak („Narodne novine“ br. 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09 - ispravak, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14, 137/15) čl. 76., 77. i 78.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	U slučaju kašnjenja s dostavom JOPPD obrasca propisana kazna za poreznog obveznika je od 2.000,00 do 50.000,00 kuna, odnosno za odgovornu osobu u pravnoj osobi od 2.000,00 do 20.000,00 kuna.
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 67. st. 1. t. 2. Zakona o porezu na dohodak
Kako se zaštiti u postojćim uvjetima	Edukacija korištenjem priručnika i brošura te drugih informacija, koje Porezna uprava nudi na mrežnim stranicama www.porezna-uprava.hr i kvalitetan knjigovodstveni servis, čiji su djelatnici pohađali seminare iz poreza na dohodak. Ustrojiti učinkovit sustav praćenja isplate svih vrsta primitaka unutar poduzeća, pri čemu treba dodatno ulagati u bolja informatička rješenja.

5.2. Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dobit

Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dobit, koji su identificirani ovim istraživanjem obuhvaćaju sljedećih osam: pitanje dokumentiranosti i dokazivanja porezno priznatih troškova zbog specifičnosti pojedinih djelatnosti i potreba savjetodavne uloge Porezne uprave; ispravno tumačenje uvjeta za primjenu poreznih olakšica zbog određenih nedorečenosti u propisima; problem plaćanja predujmova (akontacija) poreza tijekom godine prema prošlogodišnjem rezultatu neovisno o stvarnom obujmu poslovanja te vrijeme potrebno za rješavanje zahtjeva za smanjenjem predujma; dodatno oporezivanje isplate dobiti porezom na dohodak po stopi od 12%; tretman porezno priznatih troškova amortizacije i ostalih ispravaka vrijednosti imovine; porezni tretman troškova donacija i propisanih ograničenja; problematika bolje komunikacije i preciznijih savjeta od strane Porezne uprave; porezni tretman i ispravno dokumentiranje troškova reprezentacije. Dva izazova koja se najviše ističu kod uzorkovanih poduzeća su:

- 1) Pitanje dokumentiranosti i dokazivanja porezno priznatih troškova zbog specifičnosti pojedinih djelatnosti i potreba savjetodavne uloge Porezne uprave (27,27%),
- 2) Problem plaćanja predujmova (akontacija) poreza tijekom godine prema prošlogodišnjem rezultatu neovisno o stvarnom obujmu poslovanja te vrijeme potrebno za rješavanje zahtjeva za smanjenjem predujma (27,27%) (detaljnije u grafu 2. i tablicama 3. i 4.).

Graf 2. Izazovi sa Zakonom o porezu dohodak

Tablica 3. Objasnjenje izazova - Pitanje dokumentiranosti i dokazivanja porezno priznatih troškova zbog specifičnosti pojedinih djelatnosti i potreba savjetodavne uloge Porezne uprave

Izazov	Pitanje dokumentiranosti i dokazivanja porezno priznatih troškova zbog specifičnosti pojedinih djelatnosti i potreba savjetodavne uloge Porezne uprave
Kratak opis	Obzirom da se Zakon o porezu na dobit poziva na primjenu računovodstvenih propisa i ne precizira sadržaj isprave koja bi bila temelj za knjiženje troška, pojavljuje se problem tretmana pojedinih isprava tijekom poreznog nadzora. Općenito propisana je nužnost povezanosti rashoda s prihodima te mogućnost da se poreznim nazorom ospore rashodi (troškovi), koji nisu nastali kao posljedica stjecanja prihoda. Stoga se pojedini poduzetnici ustručavaju knjižiti neke troškove iako su nedovoljno nastali radi stjecanja prihoda, jer isprava koja ih dokazuje nema sve „klasične“ elemente računa. Naime, poduzetnici se moraju rukovoditi odredbama Općeg poreznog zakona, koje propisuju: „Smatra se da je isprava za knjiženje uredna kad se iz nje nedvosmisleno može utvrditi mjesto i vrijeme njezina sastavljanja i njezin materijalni sadržaj, što znači narav, vrijednost i vrijeme nastanka poslovne promjene povodom koje je sastavljena. Vjerodostojna je isprava ona koja potpuno i istinito odražava nastali poslovni događaj.“
Propisi koji reguliraju to područje	Opći porezni zakon („Narodne novine“, br. 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13, 26/15, 44/16) čl. 56. st. 3.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Radi knjiženja troškova koji nisu dokumentirani vjerodostojnim ispravama poduzetnik se izlaže riziku da osporeni iznos poreza plati sa zateznim kamatama, kao i prekršajnim sankcijama: od 2.000,00 do 200.000,00 kuna za poduzetnika i od 2.000,00 do 20.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 38. st. 1. t. 1. Zakona o porezu na dobit
Kako se zaštiti u postojećim uvjetima	Bitno je da postoje dokazi da je određena usluga zaista izvršena ili određeno dobro zaista primljeno i isporučeno kupcu. Dakle, poduzetnik mora osigurati poreznom nadzoru u svakom trenutku budu dostupne isprave, koje dokazuju isporuku, gdje osobito kod usluga postojanje samog računa često nije dovoljno (pa je potrebno uz račun priložiti i dokaz o isporučenoj usluzi/proizvodu; npr. izvešće o obavljenim konzultantskim uslugama; prijevoznički i skladistički dokument za proizvode itd.). Navedeno zahtjeva učinkovit sustav unutarnje kontrole poslovnih procesa i dokumentiranje svih bitnih radnji koje izazivaju troškove.

Tablica 4. Objasnjenje izazova - Problem plaćanja predujmova (akontacija) poreza tijekom godine prema prošlogodišnjem rezultatu neovisno o stvarnom obujmu poslovanja te vrijeme potrebno za rješavanje zahtjeva za smanjenjem predujma

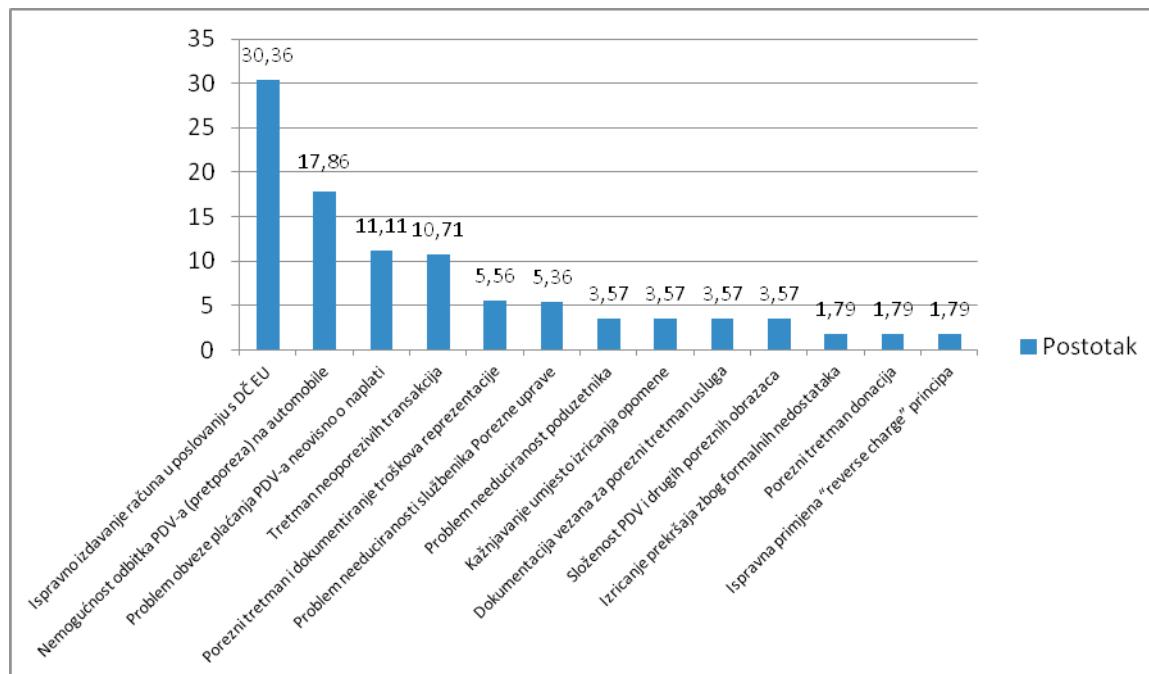
Izazov	Problem plaćanja predujmova (akontacija) poreza tijekom godine prema prošlogodišnjem rezultatu neovisno o stvarnom obujmu poslovanja te vrijeme potrebno za rješavanje zahtjeva za smanjenjem predujma
Kratak opis	Zakon o porezu na dobit obvezuje poduzetnika na plaćanje mjesecišnih predujmova poreza. Problem koji se javlja u praksi je što se predujam plaća prema poreznoj obvezi utvrđenoj za prethodnu godinu i to počevši od travnja tekuće godine (odnosno prva tri mjeseca predujmovi se izračunavaju i plaćaju prema prethodnoj godini), dakle iznos predujma uopće ne prati stvarni obujmu poslovanja u tekućoj godini. Time trpi likvidnost poduzetnika jer u slučaju smanjenog obima poslovanja plaća nerealno visok predujam poreza. Procedura za smanjenje predujma u ispostavama Porezne uprave ponekad traje predugo, može uzrokovati i dodatne porezne nadzore, dok istodobno zbog neplaćanja predujma Porezna uprava odmah pokreće ovršne postupke.
Propisi koji reguliraju to područje	Zakon o porezu na dobit („Narodne novine“ br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16) čl. 34.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Neplaćanje predujmova izazvati će blokadu žiro-računa od strane Porezne uprave Prekršajne kazne zbog neplaćanja predujma: od 2.000,00 do 200.000,00 kuna (poduzetnik) od 2.000,00 do 20.000,00 kuna (odgovorna osoba u pravnoj osobi)
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 38. st. 1. t. 4. Zakona o porezu na dobit
Kako se zaštiti u postojećim uvjetima	Poduzetnici imaju mogućnost tražiti smanjenje predujma prema odredbi čl. 34. st. 2. Zakona o porezu na dobit. Zahtjev treba podnijeti čim prije, odnosno kada se uoči da je došlo do pada poslovnih aktivnosti, a nadležnom referentu u ispostavi Porezne uprave treba odmah dostaviti na uvid privremena izješča i drugu potrebnu dokumentaciju te pisanim putem požuriti postupanje ako se rješenje o smanjenju predujma ne donese u roku od 30 dana (čl. 101. st. 1. Zakona o općem upravnom postupku). Dakle, korištenje navedene mogućnosti uz konstantnu komunikaciju s referentima Porezne uprave trenutno je jedini način rješavanja ovog izazova.

5.3. Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost

Izazovi poduzetnika sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost, koji su identificirani ovim istraživanjem obuhvaćaju sljedećih trinaest: pitanja vezana za porezni tretman isporuka i ispravno izdavanje računa u poslovanju s poduzetnicima u drugim državama članicama Europske unije; tumačenje specifičnosti iz pojedinih djelatnosti kod tretmana neoporezivih isporuka iz članka 39. - 56. Zakona o PDV-u; nemogućnost odbitka PDV-a (pretporeza) na automobile za osobni prijevoz; problem needuciranosti službenika Porezne uprave prilikom provođenja provjere ili nadzora prema novom Zakonu o PDV-u; problem needuciranosti poduzetnika o novom Zakonu o PDV-u i teškoće u pronalaženju potrebnih informacija; kažnjavanje umjesto izricanja opomena od strane Porezne uprave za greške, koje su nastale zbog nedovoljno znanja poduzetnika o primjeni propisa nakon 1. srpnja 2013.; izricanje prekršaja zbog formalnih nedostataka na računima; nemogućnost odbitka PDV-a (pretporeza) na troškove reprezentacije; porezni tretman usluga s aspekta mjesta oporezivanja i ispravnog odbitka pretporeza; složenost PDV i drugih poreznih obrazaca (nepotrebno navođenje lipa i velika količina stavaka); porezni tretman donacija; problem obveze plaćanja PDV-a po izdavanju računa koji nije naplaćen; ispravna primjena "reverse charge" principa. Dva izazova koja se najviše ističu kod uzorkovanih poduzeća su:

- Pitanja vezana za porezni tretman isporuka i ispravno izdavanje računa u poslovanju s poduzetnicima u drugim državama članicama Europske unije (30,36%),
- Nemogućnost odbitka PDV-a (pretporeza) na automobile za osobni prijevoz (17,86%) (detaljnije u grafu 3. i tablicama 5. i 6.).

Graf 3. Izazovi sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost

Tablica 5. Objasnjenje izazova - Pitanja vezana za porezni tretman isporuka i ispravno izdavanje računa u poslovanju s poduzetnicima u drugim državama članicama Europske unije

Izazov	Pitanja vezana za porezni tretman isporuka i ispravno izdavanje računa u poslovanju s poduzetnicima u drugim državama članicama Europske unije
Kratak opis	Ulaskom RH u zajedničko tržište Europske unije počeo se primjenjivati kompleksniji način obračuna PDV-a. Uvedeni su novi obrasci PDV-S i Zbirna prijava kao i obveza registracije u VIES bazu. Poduzetnicima glavni problem predstavlja određivanje mjesto isporuke dobara i usluga obzirom na mnogobrojne izuzetke od pravila, osobito kod usluga, te ispravno sastavljanje računa kada posluju s poduzetnicima iz drugih DČ EU.
Propisi koji reguliraju to područje	Zakon o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13, 148/13, 143/14; Rješenje USRH 99/13, 153/13) Za mjesto isporuke dobara: od čl. 12. do čl. 15. Za mjesto isporuke usluga: od čl. 16. do čl. 26.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Rizik je dvojak, sastoji se u mogućem plaćanju PDV-a kojeg po Zakonu nije trebalo obračunati, ili u neobračunavanju PDV-a što će u slučaju poreznog nadzora izazvati plaćanje poreza s kamatama uz odgovarajuću novčanu kaznu (od 2.000,00 do 500.000,00 kuna za poreznog obveznika i od 1.000,00 do 50.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi)
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 131. st. 1. t. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost
Kako se zaštитiti u postojećim uvjetima	Isključivo boljom edukacijom, pohađanjem seminara ili angažiranjem knjigovodstvenih servisa koji su specijalizirani za ovo područje.

Tablica 6. Objasnjenje izazova - Nemogućnost odbitka PDV-a (pretporeza) na automobile za osobni prijevoz

Izazov	Nemogućnost odbitka PDV-a (pretporeza) na automobile za osobni prijevoz
Kratak opis	Od 1. ožujka 2012. ukinuta je mogućnost odbitka pretporeza na osobne automobile i sve povezane isporuke. Obzirom da osobni automobili poduzetnicima nedovjedno služe (i) u poslovne svrhe stvorila se situacija protivna temeljnim načelima PDV-a pri čemu za dio resursa koji stvaraju dodanu vrijednost (odnosno automobil) nije moguće umanjiti poreznu obvezu. Obzirom da je ranije bilo omogućeno odbiti 70% PDV-a po ulaznom računu za vozilo, nakon uvođenja ograničenja, taj iznos je postao teret poduzetnika i prešao u troškove poslovanja koji umanjuju osnovicu poreza na dobit.
Propisi koji reguliraju to područje	Zakon o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13, 148/13, 143/14; Rješenje USRH 99/13, 153/13) čl. 61.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Ukoliko porezni obveznik poštuje ograničenje o odbitu poreza, u tom slučaju rizika nema. Ukoliko pak odbije pretporez, osim što će isti u slučaju nadzora morati platiti s kamatama, izlaže se novčanim kaznama: od 2.000,00 do 500.000,00 kuna za poreznog obveznika i od 1.000,00 do 50.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi.
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 131. st. 1. t. 5. Zakona o porezu na dodanu vrijednost
Kako se zaštитiti u postojećim uvjetima	Uvesti sustav kontrole u knjigovodstvu kako ne bi došlo do neosnovanog odbitka pretporeza.

5.4. Izazovi poduzetnika sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom

Izazovi poduzetnika sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom, koji su identificirani ovim istraživanjem obuhvaćaju sljedećih devet: problemi koji nastaju kod storniranja računa putem naplatnog uređaja te tretmana poreznog obveznika kao rizičnog; nepotpuna programska rješenja za sve obveze koje nalaze zakon; tretman viška ili manjka gotovine u blagajni u odnosu na iskazani promet kao poreznog prekršaja; izricanje kazne poduzetniku za prekršaj koji je počinio njegov djelatnik mimo znanja poduzetnika; problematika izdavanja računa nakon radnog vremena prijavljenog Poreznoj upravi; problemi u poslovanju s karticama i unosom načina plaćanja; tehnička infrastruktura - loša internet veza; metoda analize rizika i česti nadzori od strane Porezne uprave; kompleksnost sadržaja računa - velik broj elemenata. Dva izazova koja se najviše ističu kod uzorkovanih poduzeća su:

- 1) Tretman viška ili manjka gotovine u blagajni u odnosu na iskazani promet kao poreznog prekršaja (24,07%),
- 2) Problemi koji nastaju kod storniranja računa putem naplatnog uređaja te tretmana poreznog obveznika kao rizičnog (20,37%) (detaljnije u grafu 4. i tablicama 7. i 8.).

Telefon za savjete

01/ 48 36 046

01/ 49 21 739

(isključivo putem PIN-a)

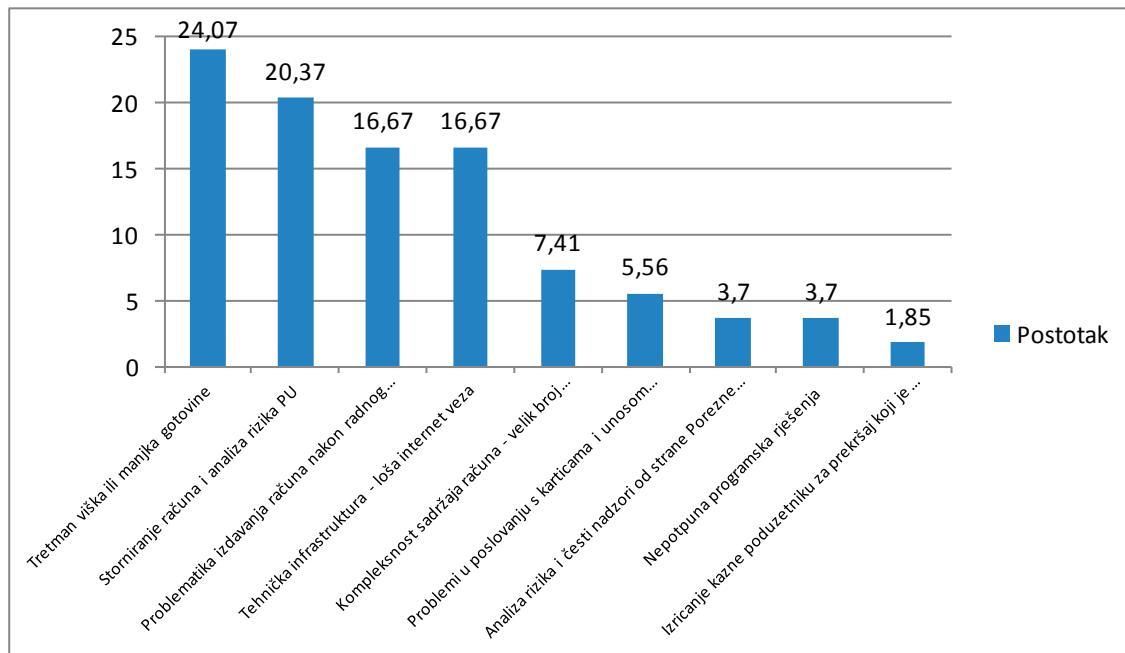

Ponedjeljkom i četvrtkom

od 11.00 do 15.30 sati,

utorkom, srijedom i petkom

od 8.30 do 13.00 sati.

Graf 4. Izazovi sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom**Tablica 7. Objasnjenje izazova - Tretman viška ili manjka gotovine u blagajni u odnosu na iskazani promet kao poreznog prekršaja**

Izazov	Tretman viška ili manjka gotovine u blagajni u odnosu na iskazani promet kao poreznog prekršaja
Kratak opis	Razlike koje se javljaju između gotovinskog prometa evidentiranog putem naplatnog uređaja i stvarnog stanja novca stvaraju probleme kod poreznog nadzora fiskalizacije. U slučaju viška sredstava porezni nadzor u pravilu smatra da je došlo do neizdavanja računa za naplaćenu isporuku i neevidentiranja gotovinskog prometa, dok se u slučaju manjka može smatrati da je iz blagajne došlo do gotovinske isplate koja nije evidentirana što upućuje na neuredno vođenje evidencije.
Propisi koji reguliraju to područje	Opći porezni zakon („Narodne novine“, br. 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13, 26/15, 44/16) čl. 54. st. 4. čl. 56. st. 1.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Novčane kazne: za pravnu osobu od 20.000,00 do 500.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi od 5.000,00 do 40.000,00 kuna za obrtnika od 5.000,00 do 300.000,00 kuna
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 209. st. 1. t. 1. i 2. OPZ-a
Kako se zaštiti u postojećim uvjetima	Uvesti sustav interne kontrole i periodično provjeravati stanje blagajne. Educirati zaposlenike koji rade s gotovinom uz posebno upozorenje da sve primite, koji nisu dio prometa (npr. napojnice) odmah odvajaju od prometa blagajne.

Tablica 8. Objasnjenje izazova - Problemi koji nastaju kod storniranja računa putem naplatnog uređaja

Izazov	Problemi koji nastaju kod storniranja računa putem naplatnog uređaja
Kratak opis	Fiskalni računi zahtijevaju unos načina plaćanja. Kod promjene načina plaćanja izdani račun je potreban stornirati i ispostaviti novi. Obzirom na iskustva poduzetnika s poreznim nadzorom koji je pokrenut zbog značajnijeg broja storniranih računa uočeno je da ih navedena situacija neopravданo stavlja u rizične porezne obveznike i time postaju izloženiji čestim poreznim nadzorima.
Propisi koji reguliraju to područje	Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom („Narodne novine“, br. 133/12) čl. 24.
Rizik kojem se izlaže poduzetnik	Novčane kazne: za obveznika fiskalizacije od 5.000,00 do 500.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi od 1.000,00 do 40.000,00 kuna
Propisi koji reguliraju prekršajne odredbe	čl. 35. st. 1. t. 7. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom
Kako se zaštiti u postojećim uvjetima	Educirati zaposlenike da uvijek prije izdavanja računa pitaju goste o načinu plaćanja. Također, storno računa vršiti pravodobno, odnosno odmah po uočenom propustu.

6. Rasprava

Nakon obrađenih rezultata istraživanja o izazovima malih poslovnih subjekata u primjeni poreznih propisa RH, održana je radna skupina na kojoj su autori članka predstavili rezultate istraživanja poduzetnicima, koji su zatim sudjelovali u raspravi¹⁸. Cilj rasprave bio je osmisлитi praktična rješenja, kojima bi se poduzetnicima olakšala primjena poreznih propisa u djelovima koji su se istraživanjem ispostavili kao najfrekventniji. Rezultat rasprave može se sažeti u prijedlog nekoliko mjera koje bi država, odnosno Porezna uprava, imala mogućnost poduzeti uz minimalne efekte na proračun.

1. Uspostava središnje savjetodavne Službe za odnose s malim poslovnim subjektima

Unutar Porezne uprave ustrojene su službe za utvrđivanje poreza i doprinosa, kao i normativna služba u Središnjem uredu, koje temeljem upita poreznika pružaju pisana neobvezujuća mišljenja, odnosno obvezujuća mišljenja sukladno posebnoj proceduri propisanoj člankom 9.a Općeg poreznog zakona i odgovarajućim Pravilnikom¹⁹. Međutim, temeljem rezultata istraživanja, kao i iz rasprave s poduzetnicima, proizlazi potreba za bržom i jednostavnijom komunikacijom, koja bi isključila dugotrajnu i birokratiziranu proceduru, a uključila digitalizaciju i mogućnost interakcije.

Uspostava predložene službe podrazumijeva nekoliko temeljnih blokova, koji su u nadležnosti Porezne uprave, konkretnije:

- i) Služba komunicira s malim poslovnim subjektima putem interaktivne mrežne stranice Porezne uprave (što zahtjeva njenu modifikaciju),
- ii) Tim medijem služba pruža savjete i neobvezujuća mišljenja malim poslovnim subjektima uz mogućnost daljnje komunikacije službe s poreznim obveznikom,
- iii) Službi je omogućena kontinuirana edukacija o specifičnostima poreznih propisa,
- iv) Zadnje i najvažnije, služba doseže maksimalno vrijeme odgovora malim poslovnim subjektima u roku 48 sati.

2. Uspostava sustava godišnje analize rezultata poreznog nadzora s ciljem identificiranja najfrekventnijih prekršaja malih poslovnih subjekata

Pitanja vezana uz dokumentiranje i dokazivanje pojedinih troškova predstavlja izazov kod pojedinih „neopipljivih“ troškova, prije svega usluga, zbog uopćenih pravila o vjerodostojnim ispravama što povlači mogućnost različitih pristupa u poreznom nadzoru i rizik naknadnog zaračunavanja poreza. Iz publikacija i drugih informacija vidljivih na mrežnoj stranici Porezne uprave, nije moguće pronaći sustavne podatke o najfrekventnijim propustima poreznih obveznika u knjiženju i dokazivanju troškova te drugim spornim pitanjima, a kojim podacima raspolažu porezni inspektorji na osnovi svojih iskustava u provođenju poreznog nadzora. Shodno navedenom, nije pronađen materijal na razini države, koji je usmјeren najfrekventnijim prekršajima te edukaciji malih poslovnih subjekata s ciljem unaprijeđenja njihovih internih procedura i prilagodbe poreznim propisima glede najfrekventnijih prekršaja.

Stoga, predlaže se uvođenje godišnje analize rezultata poreznog nadzora s ciljem identificiranja najčešćih prekršaja malih poslovnih subjekata, osobito s ciljem smanjenja izazova, koji se odnosi na pita-

nje dokumentiranosti i dokazivanja porezno priznatih troškova zbog specifičnosti pojedinih djelatnosti. Na temelju rezultata prethodno navedene analize Porezna uprava bi mogla objaviti uputu malim poduzetnicima u kojoj bi detaljno navela ispravne načine postupanja, s ciljem edukacije malih poslovnih subjekata o najčešćim prekršajima te ispravnim načinima ispunjenja poreznih propisa RH.

3. Izmjena visine predujmova putem aplikacije ePorezna

Plaćanje predujma poreza temeljem utvrđene obveze prethodne godine uvedeno je radi potrebe ravnomjernog priljeva sredstava u proračun kroz cijelu godinu. Također, zakon je propisao mogućnost izmjene predujma, međutim istraživanje i diskusija s poduzetnicima su pokazali da je riječ o upravnom postupku koji u pojedinim ispostavama dugo traje, dok se istodobno predujmovi zadaju i naplaćuju.

Treći prijedlog usmjeren je Zakonu o porezu na dobit i Zakonu o porezu na dohodak. Poreznim obveznicima, putem aplikacije ePorezna, bez podnošenja zahtjeva i provođenja upravnog postupka, trebalo bi omogućiti unos rezultata poslovanja na tromjesečnoj bazi (uz opciju mjesecnog unosa). Ovo bi omogućilo da se predujmovi automatski mijenjaju u poreznom knjigovodstvu (na više ili na manje) i time bi porezni obveznici plaćali predujmove prema stvarnom poslovnom rezultatu. Konzervativno, predujmovi bi odmah bili i proknjiženi što bi smanjilo mogućnost nesporazuma zbog naplate prekomjerno zaduženih predujmova na računu 1651/1430. Isto tako, ovim prijedlogom, omogućilo bi se ravnomjerno oporezivanje rezultata poslovanja kroz cijelu godinu.

4. Uvesti rok od 8 dana od dana isplate za predaju JOPPD obrasca za primitke koji prema trenutnim propisima zahtjevaju podnošenje obrasca na dan isplate

Izmjene i dopune Pravilnika o porezu na dohodak (NN 79/13) u dijelu primjene jedinstvenog JOPPD obrasca uvedene su s ciljem objedinjenog praćenja svih isplaćenih primitaka po svim osiguranicima, pa su time RSm, ID, ID-1, IDD, IDD-1 i IP obrasci zamijenjeni novim jedinstvenim obrascem. Međutim, zbog potrebe države da prati podatke o svim primicima fizičkih osoba na jednom mjestu, uključujući i one neoporezive, stvoreni je vrlo kompleksan obrazac koji izaziva teškoće u primjeni, prije svega zbog kratkih rokova dostave.

Uvođenje JOPPD obrasca predstavlja jedan od glavnih izazova obzirom na brojnost i kompleksnost obveznih stavki te uplatnih računa u odnosu na kratak rok za predaju obrasca. Nedovoljno je da udovoljavanje zakonskim propisima u ovom dijelu zahtjeva dodatni angažman resursa malog poduzetnika kako bi se svakodnevno evidentirale sve oporezive i neoporezive isplate fizičkim osobama. U slučaju da se sva plaćanja ne izvrše isti dan s dostavom JOPPD obrazca, stvaraju se problemi kod evidentiranja uplata u poreznom knjigovodstvu, što zahtjeva dodatni angažman kod Porezne uprave da se nepravilnosti isprave. Shodno navedenom, predlaže se produženje roka dostave JOPPD obrasca kod primitaka za koje je trenutno potrebno dostaviti na dan isplate primitka. Takav rok bi se mogao produžiti na rok od 8 dana, jer bi se time rasteretili resursi poreznog obveznika.

5. Pojednostavljenje postupka kod unosa neoporezivih primitaka u JOPPD obrazac te unaprjeđenje sustava ePorezna

Za dio primitaka na koji se ne plaćaju porez i doprinosi, dakle koji nisu prioritetni u smislu naplate javnih davanja i čije prijavljivanje služi isključivo u svrhu praćenja svih primanja pojedine fizičke osobe, predlaže se pojednostavljenje postupka. Navedeno bi se moglo postići omogućavanjem da se takvi primici mogu prijaviti u dužim,

¹⁸ Autori bi se ovim putem htjeli zahvaliti šestoru poduzetniku, koji su sudjelovali na radnoj skupini s ciljem pronaširenja ideja za bolja rješenja u provođenju poreznih propisa RH. Poduzetnici su izrazili želju ostati anonimni.

¹⁹ Pravilnik o obvezujućim mišljenjima, ispravku prijave, statističkim izvješćima i poreznoj nagodbi, NN 78/15.

primjerice tromjesečnim rokovima. Isto tako, predlaže se unaprjeđenje sustava ePorezna u dijelu JOPPD obrasca na način da aplikacija bude interaktivnija i ponudi više objašnjenja, naputaka i upozoravajućih poruka prilikom inicijalnog unosa podataka te više opcija kod stvaranja predložaka.

6. Omogućiti povrat PDV-a

na vozila s uspostavom ograničenja

Ograničenje odbitka PDV-a na osobne automobile uvedeno je zbog raširenih prijevarnih postupanja pojedinih poduzetnika koji su vozila samo prividno kupovali za poslovne svrhe da bi odbili pretporez, a stvarno su ih koristili u privatne svrhe (primjerice trgovačko društvo bez zaposlenih nabavi 10 automobila). Dakle, umjesto boljeg kontrolnog mehanizma uvedeno je generalno ograničenje za sve poduzetnike.

Predlaže se omogućavanje povrata PDV-a na vozila za osobni prijevoz, pri čemu bi se moglo propisati ograničenja na broj kupljenih vozila ovisno o broju stalno zaposlenih djelatnika (npr. maksimalno 1 osobno vozilo na 1 zaposlenika ili maksimalni razredi prema veličini poduzeća) i utvrdi gornja granica vrijednosti vozila po kojoj je moguće odbiti pretporez (npr. 200.000,00 kn).

7. Promjena metodologije poreznog nadzora fiskalizacije

Nakon razdoblja prilagodbe, poduzetnici su se educirali i uklopili u primjenu Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Međutim, i dalje, pristup poreznog nadzora u pojedinim slučajevima predstavlja izazov malim poduzetnicima, jer višak novca u blagajni poreznim inspektorima znači da je došlo do neizdavanja računa, neevidentiranja prometa i shodno tome poreznog prekršaja, međutim višak se može pojaviti i zbog više opravdanih razloga.

Stoga se predlaže izmjena metodologije poreznog nadzora na način da se utvrđeni višak u blagajni smatra neevidentiranim prometom samo iznimno, kada i druge okolnosti o poslovanju poreznog obveznika ukazuju na poreznu utaju (primjerice kada prijavljuje nesrazmjerne manji promet u odnosu na broj zatečenih gostiju, ne podnosi porezne prijave i sl.). Također, moglo bi se uvesti izricanje opomena umjesto prekršaja u slučajevima kada je riječ o formalnim propustima (npr. netočni elementi računa) iz kojih je očito da ne postoji namjera utaja poreza.

8. Uvođenje sektorskih specifičnosti u analizu rizika

poreznih obveznika

Promjene unosa načina plaćanja i storniranje gotovinskih računa svakodnevna su situacija u poslovanju malih poslovnih subjekata, osobito ugostitelja, a istodobno može izazivati pojačane porezne nadzore, jer se često storniranje smatra rizičnim ponašanjem.

Stoga, predlaže se da analiza rizika poreznih obveznika uzima u obzir specifičnosti pojedinih vrsti djelatnosti (npr. veći broj storno računa manje je rizičan u ugostiteljstvu, a više u trgovini).

7. Zaključak

Svrha istraživanja bila je identificirati izazove s kojima se susreću mala poduzeća u provedbi poreznih propisa RH, konkretnije, Zakona o porezu na dohodak, Zakona o porezu na dobit, Zakona o porezu na dodanu vrijednost i Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Kao takvo, članak predstavlja prvo istraživanje koje je usmjereno izazovima u provedbi poreznih propisa. Obuhvaćena su 102 poduzeća, pri čemu je identificirano ukupno 37 izazova u provedbi četiri zakona, kao i osam najfrekventnijih izazova, odnosno dva u svakom poreznom propisu.

Kompleksnost JOPPD obrasca, te sam rok za predaju JOPPD obrasca predstavljaju dva najfrekventnija izazova malih poduzeća u provedbi Zakona o porezu na dohodak. Unutar Zakona o porezu na dobit, najfrekventniji izazovi su pitanje dokumentiranja i dokazivanja pojedinih troškova poslovanja u porezne svrhe i nužnost pojačane savjetodavne uloge Porezne uprave za isto, te problem plaćanja mjesecnih predujmova prema prošlogodišnjoj obvezi neovisno o stvarnom obimu posla. Poslovanje s državama članicama Europske Unije i problematika određivanja mjesta oporezivanja dobara i usluga prilikom izdavanja i primanja računa, kao i nemogućnost odbitka pretporeza pri nabavi vozila za osobni prijevoz, dva su najfrekventnija izazova malih poduzetnika u provedbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Konačno, glede Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, problem tretiranja viška ili manjka u blagajni kao poreznog prekršaja u smislu neizdavanja računa ili neurednog vođenja knjigovodstva, kao i problem tretmana poreznih obveznika od Porezne uprave kao rizičnih zbog storniranja računa, predstavljaju najfrekventnije izazove malih poduzeća. Unatoč činjenici da dio strategije za zaštitu malih poduzetnika od navedenih izazova predstavlja njihova edukacija o provedbi poreznih propisa, vrijedi istaknuti da otprilike 60% poduzetnika iz uzorka nije nikada sudjelovalo na edukaciji ovog tipa.

Uz analizu izazova u primjeni poreznih propisa, u članku je također predloženo osam mjer, koje bi Ministarstvo Financija uz minimalne troškove za proračun moglo provesti s ciljem rješavanja uočenih izazova. Predložene mjeru proizašle su iz rezultata istraživanja te rasprave u koju su bili uključeni mali poduzetnici. Od osam mjer, koje su predložene u članku, najviše se ističe potreba za učestalijom i konkrenijom komunikacijom između Porezne uprave i malih poslovnih subjekata.

Kanaliranje poduzetničke energije u aktivnosti stvaranja nove ekonomске vrijednosti predstavlja ključ ekonomskog rasta svake ekonomije, stoga države u cijelom svijetu nastoje stvoriti okruženje koje njeguje i potiče poduzetništvo. Zbog toga, ovo istraživanje može poslužiti donositeljima politika i poreznih propisa za definiranje prioriteta za izmjene poreznih propisa, organizacijskih i internih akata o postupanju službenika. Uz donositelje politika, članak je usmjerjen i poduzetnicima kako bi osvestili s kojim izazovima pri primjeni četiri zakona se susreću drugi poduzetnici iz RH te kako bi osmisili kvalitetne pristupe zadovoljavanju poreznih propisa te izbjegavanju nepotrebnih novčanih kazni.

Literatura:

- 1) Acs, Z. i Szerb, L. (2007). Entrepreneurship, economic growth and public policy. *Small business economics*, 28(2-3), 109-122.
- 2) Almeida, R. i Aterido, R. (2010). Investment in Job training: why are SMEs lagging so much behind? *World Bank Policy Research Working Paper Series*.
- 3) Armington, C., i Acs, Z. J. (2002). The determinants of regional variation in new firm formation. *Regional studies*, 36(1), 33-45.
- 4) Baumol, W. J., Litan, R. E., i Schramm, C. J. (2007). Sustaining entrepreneurial capitalism. *Capitalism and Society*, 2(2).
- 5) Birch, D. G. (1979). *The job generation process*.
- 6) Buterin, D., Blašković, N., i Ribarić Aidone, E. (2014). Suzbijanje kružnih prijevara u cilju zaštite javnih financija Hrvatske. *Zbornik Veleučilišta u Rijeci*, 2(1), 91-106.
- 7) Cantillon, R. (1755). *Essai sur la nature du commerce*.
- 8) CEPOR (2015). *Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj–2014*. CEPOB: Zagreb.
- 9) Europska Komisija (2010). *Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Europska Komisija: Brussels.
- 10) Europska Komisija (2013). *Entrepreneurship 2020 action plan: reigniting the entrepreneurial spirit in Europe*. Europska Komisija: Brussels.
- 11) 11. Franičević, V. (1999). Privatization in Croatia: legacies and context. *Eastern European Economics*, 37(2), 5-54.
- 12) 12. Kirzner Israel, M. (1973). Competition and entrepreneurship.
- 13) Kornai, J. (2000). What the change of system from socialism to capitalism does and does not mean. *The journal of Economic perspectives*, 14(1), 27-42.
- 14) Leibenstein, H. (1968). Entrepreneurship and development. *The American Economic Review*, 58(2), 72-83.
- 15) Lenin, V. I. (1918) 1969. *Immediate Tasks of the Soviet Government*, u: Collected Works, 27 Moscow: Progress, 235-77.
- 16) Lundstrom, A., i Stevenson, L. (2005). *Entrepreneurial Policy—Theory and Practice*. Boston: Springer.
- 17) Ministarstvo poduzetništva i obrta Republike Hrvatske (2013). *Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013-2020*.
- 18) Ministarstvo poduzetništva i obrta Republike Hrvatske (2014). *Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014-2020*.
- 19) Morić Milovanović, B., Krišto, T., i Srhoj, S. (2015). Što razlikuje studente s poduzetničkim namjerama? Analiza empirijskog modela odrednica poduzetničkih namjera među studentima Sveučilišta u Zagrebu. *Ekonomski misao i praksa*, (1), 151-170.
- 20) OECD, Europska Komisija, EBRD, ETF i SEECEL (2016). *SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2016 - Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe*. OECD: Paris.
- 21) Ott, K., Bajo, A., Bronić, M., Bratić, V., i Medak Fell, D. (2009). *Proračunski vodič za građane*, drugo, promjenjeno izdanje. Institut za javne financije: Zagreb.
- 22) Scarpetta, S., Hemmings, P., Tressel, T., i Woo, J. (2002). *The role of policy and institutions for productivity and firm dynamics: evidence from micro and industry data*.
- 23) Schumpeter, J. A. (1911). 1934. *The theory of economic development*.
- 24) South East European Centre for Entrepreneurial Learning (SEECEL) (2015). *Training Needs Analysis and Quality Assurance of SMEs - Western Balkans and Turkey's Small Business Community Experience*. SEECEL: Zagreb.
- 25) Van Praag, C. M., i Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351-3.

Mrežna stranica:

26) Mrežna stranica Porezne uprave: www.porezna-uprava.hr

Objavite svoje financijske izvještaje u RiPup-u

980,00 kn + PDV
Tel.: 01 / 49 21 737